

Praxe MPS a PMO

Přednáška

Rodinný případ - výživné

Petra Bohúnová

14.11.2006

Osnova I.

---

1) Určení otcovství

- Haagská úmluva o ochraně dětí z r. 1996
  - Brusel II bis
  - česká právní úprava (kolizní normy, pravomoc)
  - rakouská právní úprava (kolizní normy, pravomoc)
-

Osnova II.

---

2) Stanovení výživného

- Haagská úmluva o ochraně dětí z r. 1996
  - Brusel II bis
  - Brusel I
  - česká právní úprava (kolizní normy, pravomoc)
  - rakouská právní úprava (kolizní normy, pravomoc)
  - české rodinné právo
-

Osnova III.

---

3) Zjištění zahraničního práva

4) Úmluva o ochraně základních práv a svobod

5) Úmluva o právech dítěte

Určení otcovství I.

---

1) Haagská úmluva o ochraně dětí z r. 1996

- nevztahuje na určení otcovství

2) Brusel II bis

- čl. 10 preambule a čl. 1 odst. 3 písm. a –
nařízení se **nepoužije** na určení rodičovství
-

Určení otcovství II.

---

3) Česká právní úprava ZMPS

- určení otcovství X popření otcovství
  - **§ 23 odst. 1 ZMPS - „Určení otcovství se řídí právním řádem, jehož příslušnost nabylo dítě narozením.“**
  - rozhodný zásadně z osobního statutu dítěte
  - STABILIZACE hraničního určovatele lex patriae dítěte k momentu narození
-

Určení otcovství III.

- Více státních příslušností - § 33/1 ZMPS
  - § 23/2 ZMPS – ochrana zájmů dítěte, tzv. **rozšiřující kolizní norma** („Pokud dítě žije v ČR, může být otcovství určeno/zjištěno/popřeno podle práva českého, je – li to v zájmu dítěte.“)
  - § 23/3 ZMPS – subsidiární použití
(„K platnosti uznání postačí, stane-li se podle práva státu, v němž k uznání došlo.“)
-

Určení otcovství IV.

- Pravomoc českých soudů - § 40 ZMPS
  - a) odpůrce má v ČR obecný soud (§ 84 nsl. OSŘ), nezáleží na státní příslušnosti odpůrce / navrhovatele / dítěte
  - b) navrhovatel má v ČR obecný soud, nemá – li jej zde odpůrce, nezáleží na státní příslušnosti zúčastněných osob
-

Určení otcovství V.

C) jeden z rodičů nebo dítě je českým občanem, jestliže ani navrhovatel ani odpůrce nemají v ČR obecný soud, pravomoc soudu, který o návrhu rozhodne, určí nejvyšší soud.

Analogie: určení mateřství

Určení otcovství VI.

---

4) Rakouská právní úprava – IPRG

- Rozlišuje manželský a nemanželský původ dítěte.
  - Manželský původ - § 21 IPRG
  - osobní statut manželů v okamžiku narození dítěte / zrušení manželství **nebo subsidiárně** (pokud nemají stejný osobní statut)
  - osobní statut dítěte v okamžiku narození
-

Určení otcovství VII.

- § 23 IPRG - Předpoklady pro legitimaci nemanželského dítěte – dle osobního statutu otce
  - § 25 IPRG – Předpoklady pro zjištění a uznání otcovství k nemanželskému dítěti - dle osobního statutu dítěte v okamžiku narození
-

Určení otcovství VIII.

- Pravomoc rakouských soudů
    - §27a Jurisdiktionsnorm (JN) – Jestliže je v občanskoprávní věci dána místní příslušnost soudu, je dána pravomoc tuzemského soudu, aniž by musely být splněny jiné předpoklady.
-

Určení otcovství IX.

- Místní příslušnost
    - obecná
      - § 65 JN – obecný soud žalovaného
      - § 66 JN - obecný soud se určuje podle bydliště/obvyklého pobytu osoby
-

Určení otcovství X.

- zvláštní

§ 76c/ 1 a 3: určení otcovství u nemanželského dítěte a spory o povinnosti, které má ze zákona otec vůči dítěti – výlučná příslušnost soudu určená dle obvyklého **pobytu dítěte** a není-li ho, **muže, jehož otcovství se předpokládá**, jinak příslušnost **obvodního soudu pro Vídeň I.**

Určení otcovství XI.

- Dítě nebo pravděpodobný otec musí být rakouský občan nebo mít obvyklý pobyt v tuzemsku.

- příslušnost určená dle § 76c platí při uznání otcovství k nemanželskému dítěti - § 114 JN

Výživa nezletilých I.

---

1) Haagská úmluva o ochraně dětí z r. 1996

- nevztahuje se na otázky výživy

2) Brusel II bis

- čl. 10 preambule a čl. 1 odst. 3 písm. a – nařízení se na otázky výživného nepoužije
-

Výživa nezletilých II.

---

3) Brusel I

- Právní moc soudů – čl. 5 odst. 3
  - Uznání a prohlášení vykonatelnosti v otázkách výživného
-

Výživa nezletilých III.

---

a) Aplikační rozsah nařízení

➤ Časový rozsah – 1. 3. 2002 / 1. 5. 2004.

- pravomoc: pouze pro žaloby podané po vstupu nařízení v platnost
  - uznání a/nebo prohlášení vykonatelnosti: vydání rozhodnutí po vstupu nařízení v platnost
-

Výživa nezletilých IV.

- čl. 66 odst. 2 nařízení
    - a) řízení zahájeno po vstupu Bruselské/Luganské úmluvy v obou státech v platnost
    - b) pravomoc určena dle pravidel shodných s kap. II nařízení nebo stanovených dle dohody platné v době zahájení řízení pro oba státy
-

Výživa nezletilých V.

➤ Věcný rozsah

- pozitivní vymezení
  - negativní vymezení – pojem „majetková práva ve věcech manželských“ **nezahrnuje výživné!** (zvl. pravomoc čl. 5 odst. 2)
  - Pro uznání a prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí/veřejná listina/smír (musí být vydány orgánem některého členského státu)
-

Výživa nezletilých VI.

➤ Personálně – teritoriální rozsah

- nutný vztah mezi řízeními, na něž se nařízení vztahuje, a územími členských států, pro která je Nařízení závazné
  - nepoužije se pro Dánsko
  - rozhodující místo pobytu fyzické osoby, resp. sídlo/pobočka osoby právnické
-

Výživa nezletilých VII.

- pravomoc
    - **obecná** – čl. 2 odst. 1 (soudy členského státu, kde má žalovaný bydliště)
    - **zvláštní** – čl. 5 odst. 2 (soudy státu, kde má osoba oprávněná k výživě bydliště nebo místo obvyklého pobytu)
-

Výživa nezletilých VIII.

---

4) Česká právní úprava

- § 24 odst. 1 ZMPS – vztahy mezi rodiči a dětmi ve věcech výživy, se řídí právem státu, jehož příslušníkem je dítě (lex patriae dítěte)
  - PROMĚNLIVÝ STATUT - rozhodující státní příslušnost dítěte v době, která je pro řešený případ významná.
  - Výjimka: dítě žije v ČR a převládá tuzemský společenský zájem na objektivně (ne kolizně) spravedlivém řešení => může být posuzováno dle českého práva
-

Výživa nezletilých IX.

- a) Nezletilý - **český občan** - pravomoc českých soudů dána vždy (i když nezletilý žije v cizině - § 39 odst. 1 věta první
    - Není-li v rodičovské péči - může nad ním převzít péči i český konzulární orgán v rozsahu pravomoci soudu (2. stát ji musí uznávat)
-

Výživa nezletilých X.

---

b) Nezletilý - **cizinec** žijící na **území ČR**

- pravomoc českých soudů jen pro opatření nutná k ochraně nezletilého a jeho majetku
=> vyrozumí orgán domovského státu nezletilého.
  - subs. pravomoc k úpravě poměrů nezletilého, pokud tak orgán domovského státu nezletilého neučiní. (§ 39 odst. 3 ZMPS)
-

Výživa nezletilých XI.

- rozvod manželství českým soudem -
v rozhodnutí o rozvodu úprava práv a
povinností rodičů k dítěti pro dobu po
rozvodu => účinky omezeny
    - a) na území ČR
    - b) na případy, kdy orgány domovského
státu dítěte neučiní jiná opatření (§ 39
odst. 4 ZMPS)
-

Výživa nezletilých XII.

- c) **Nezletilý - cizinec žijící v cizině**
pravomoc českého soudu rozhodovat o
- o výživném, pokud uplatňuje nárok proti českému občanovi,
  - v řízení, v němž český občan navrhuje proti nezletilému cizinci bydlícímu v cizině zrušení nebo změnu rozhodnutí českého soudu (§ 39 odst. 1 ZMPS)
-

Výživa nezletilých XIII.

---

5) Rakouská právní úprava

- § 25 odst. 2 IPRG: účinky toho, že je dítě nemanželské, se posuzují dle jeho osobního statutu (všechny právní vztahy mezi nemanželským dítětem a jeho rodiči včetně oboustranné výživy)
-

Výživa nezletilých XIV.

- Pravomoc – jako u určení otcovství
(fólie č. 14)
-

Zjištění zahraničního práva I.

- Nutnost rozhodovat podle zahraničního práva na základě kolizní normy => povinnost rozhodujícího orgánu toto právo zjistit

1) Česká právní úprava

- § 53 – justiční orgán učiní všechna potřebná opatření = zjistí obsah cizího práva jakýmkoli dostupným spolehlivým způsobem:
    - sám z pramenů jemu dostupných
    - součinnost účastníků (literatura, vyjádření, posudky, předložení osvědčení o cizím právu vydaného příslušným orgánem / posudek znalce)
-

Zjištění zahraničního práva II.

- § 53/1 informace od Min. spravedlnosti – hodnoceny jako každý jiný důkaz, pro soud nezávazné
  - § 53/2 – vyjádření od Min. spravedlnosti v případě pochybností
  - Osvědčení (ne výklad!) o českém právu – účelem uplatnění práv účastníka v cizině
  - **Evropská úmluva o poskytování informací o cizím právu ze 7.6.1968 a dodatkový protokol z r. 1978.**
Platnost v ČR od 25.9.1998
-

Zjištění zahraničního práva III.

---

2) Rakouská právní úprava

- § 3 IPRG – jestliže je rozhodné cizí právo, bude aplikováno ex offio a stejným způsobem jako v jeho státě původu
  - § 4 odst. 1 IPRG – cizí právo se zjišťuje z ex offio.
Přípustné pomůcky:
    - spolupůsobení účastníků
    - informace Spolkového ministerstva spravedlnosti
    - znalecké posudky
-

Zjištění zahraničního práva IV.

- § 4/2 IPRG – pokud nelze obsah cizího práva přes veškerou snahu zjistit v přiměřené lhůtě, použije se právo rakouské.
-

Děkuji za pozornost

Konec prezentace